

Література:

1. Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні : Закон України від 06.10.2005 № 2961-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2961-15#Text> (дата звернення 9.12.2023).
2. Кодекс законів про працю України № 322-VIII від 10.12.1971 р. (поточна редакція – 01.10.2023 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text>
3. Вінніченко В. В. Правове регулювання праці осіб з інвалідністю в Україні : робота на здобуття кваліфікаційного рівня магістра ; спец. 081 «Право». Суми: СумДУ, 2018. 133 с.
4. Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану : Закон України від 15.03.2022 № 2136-IX. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2136-20#doc_info (дата звернення 10.12.2023).

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-351-7-36>

СОЦІАЛЬНО-ПРАВОВЕ ЗНАЧЕННЯ УЧАСТІ СУБ'ЄКТІВ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА В ПРАВОВОМУ РЕГУЛЮВАННІ СОЦІАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ

Гасвий Владислав Вадимович

*аспірант кафедри трудового права та права соціального забезпечення
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
м. Київ, Україна*

Соціальна безпека служить фундаментальною основою для виживання та гідного існування кожної людини. Тому цілком природно вимагати участі громадян у правовому регулюванні режиму соціального захисту та безпеки держави, адже саме в рамках такої участі можуть бути повною мірою враховані їх потреби в соціальній безпеці. Приймаючи до уваги важливість правового регулювання в соціальній сфері [див., напр.: 1–3] і роль суб'єктів владних повноважень (як публічного, так і приватного права) в нормотворчості, соціально-правова значимість суб'єктів громадянського суспільства, що беруть участь в цьому процесі (яку вже у тій чи іншій мірі досліджували науковці [див., напр.: 4; 5]), очевидна та виправдана серед іншого наступними обставинами:

1) суб'єкти громадянського суспільства переважно діють на низовому рівні, безпосередньо взаємодіючи з окремими особами (в тому числі з тими, хто об'єднаний спільними інтересами), які або

перебувають у важких життєвих ситуаціях, або ризикують потрапити в них (отже, ці суб'єкти можуть представляти позиції таких людей і пропонувати важливі пропозиції щодо ефективного нормативно-правового управління соціальною сферою). Слід наголосити на тому, що процес правового регулювання вимагає глибокого експертного розуміння не лише принципів права, норм Конституції та законів України, інших нормативно-правових актів (міжнародно-правового та національного рівнів), рішень Конституційного Суду України та Європейського суду з прав людини, а й юридичних, соціально-економічних, політичних і культурних наслідків процесу правового регулювання. Між тим, суб'єкти громадянського суспільства, як правило, не володіють глибоким розумінням відповідних аспектів правового регулювання, необхідним для ефективного здійснення правового регулювання. Проте, слід підкреслити, що суб'єкти громадянського суспільства часто спеціалізуються в певних сферах буття людини (груп людей, суспільства в цілому). В силу цього, ці суб'єкти: а) можуть запропонувати спеціалізовані знання і практичний досвід роботи на місцях, тим самим доповнюючи технічну юридичну діяльність нормативного характеру; б) можуть перешкоджати впровадженню помилкових підходів в правове регулювання соціальної безпеки (в іншому випадку ці помилкові підходи могли б використовуватися нормотворчими структурами, яким не вистачає глибокого розуміння реальних потреб людей, які або є соціально вразливими, або ризикують стати такими в майбутньому);

2) беручи участь в процесі правового регулювання соціальної безпеки, суб'єкти громадянського суспільства забезпечують прозорість і підзвітність цього процесу, тим самим запобігаючи відхиленням від орієнтованих на людину підходів з боку суб'єктів нормотворчої діяльності. Виходячи із того, що громадянське суспільство вважається фундаментом демократії на всіх рівнях буття суспільства (на національному, локальному та організаційному рівнях), забезпечуючи в дійсності ефективну та прозору діяльність держави та інших суб'єктів публічно (і не публічно) владних повноважень, закономірним чином такі суб'єкти також сприяють належному нормативно-правовому впровадженню політики соціальної безпеки, котра повсякчас повинна враховувати той факт, що людина, її життя і здоров'я є беззаперечною вищою соціальною цінністю. Приймаючи до уваги той факт, що людиноцентричний підхід у правовому регулюванні соціальної безпеки є дещо абстрактним (незважаючи на те, що він визначається цілком конкретними вимогами загального правового принципу людиноцентризму), стає вкрай важливим, щоб громадянське суспільство охоплювало широке коло експертів (як науковців, так і практиків).

Залучення таких фахівців гарантує, що стандарти і нормативи соціальної безпеки будуть як встановлюватися, так і переглядатися з урахуванням інтересів людини. Цей підхід враховує багато аспектів людиноцентризму, як теоретичних, так і практичних. Таким чином, він забезпечує правовому регулюванню міждисциплінарну основу, тим самим сприяючи розробці нормативної бази для правового режиму соціальної безпеки, яка була б науково суворогою, збалансованою, адекватною, оптимальною та ефективною. Більш того, як вбачається, у результаті залучення суб'єктів громадянського суспільства в процес правового регулювання соціальної безпеки створює умови, що сприяють стабільному функціонуванню механізму зворотного зв'язку. Ця стабільність, у свою чергу, гарантує, що політика соціального захисту (як на організаційному рівні, так і на державному рівні) залишається не тільки адаптивною, але й піддається вдосконаленню, особливо в плані задоволення відчутних потреб соціально вразливих верств населення в питаннях соціальної безпеки;

3) залучення суб'єктів громадянського суспільства до процесу правового регулювання соціальної безпеки дозволяє мобілізувати та ефективно використовувати ресурси для належної підтримки соціально-правового режиму соціального захисту в державі. Як правило, суб'єкти громадянського суспільства організаційного типу мають доступ до важливих для ефективної нормотворчості та контролю за нормотворчістю ресурсів, а саме – до людського капіталу, інноваційних технологій, практик, фінансування тощо. Відтак, поєднання нормотворчого потенціалу суб'єкта процесу правового регулювання соціальної безпеки із ресурсами суб'єктів громадянського суспільства дозволяє найбільш оптимально та ефективно досягти мети правового регулювання, а також мети забезпечення соціальної безпеки на відповідному рівні (національному, локальному та організаційному).

Отже, як вбачається, забезпечення участі суб'єктів громадянського суспільства у правовому регулюванні соціальної безпеки в Україні відповідає як сучасним концепціям громадянського суспільства, так і цілям соціального захисту на національному, місцевому та організаційному рівнях. Однак відсутність належного законодавчого регулювання такої участі громадськості може підірвати систему соціальної безпеки, що є неприйнятним для правової, демократичної та соціальної держави. Для ефективного вирішення цієї проблеми стає необхідним спочатку прояснити правовий статус суб'єктів громадянського суспільства, які беруть участь у правовому регулюванні соціальної безпеки в Україні, що є питанням, котре досі залишалася непоміченою українськими вченими.

Література:

1. Іншин М. І. Механізм правового регулювання державної служби. *Форум права*. 2009. № 3. С. 297–301.
2. Купіна Л.Ф. Ефективність норм трудового права : дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.05. Одеса, 2021. 471 с.
3. Нечипоренко А. О. Ефективність законодавства як соціально-правова основа розвитку і вдосконалення суспільства. *Юрист України*. 2013. № 2. С. 43–48.
4. Буткова О. Я. Конституційно-правові засади здійснення громадської гендерно-правової експертизи в Україні. *Експерт: парадигми юридичних наук і державного управління*. 2019. № 4(6). С. 34–41.
5. Федорова О. Ю. Вплив громадськості на прийняття нормативно правових актів державними органами управління. *Право України*. 2010. № 5. С. 206–214.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-351-7-37>

МЕДІАЦІЯ ЯК СПОСІБ ВИРІШЕННЯ ТРУДОВИХ СПОРІВ

Гончар Олександра Геннадіївна

*студентка I курсу другого (магістерського) рівня освіти
факультету права, гуманітарних і соціальних наук
Кременчуцький національний університет
імені Михайла Остроградського
м. Кременчук, Україна*

У сучасних умовах правового режиму воєнного стану, одними з найпоширеніших правових спорів є індивідуальні трудові спори, які виникають у зв'язку з низкою причин невдоволення працівників через призупинення трудового договору, не виплати заробітної плати, скорочення чи звільнення працівників, оголошення простою тощо. Зазвичай, основними методами вирішення таких спорів залишається їхнє судове врегулювання. Цей метод має досить трудомістку процедуру та не в усіх випадках задовольняє обидві сторони, а вирішення індивідуальних спорів є довготерміновим зі значними витратами (наприклад, на адвоката, судові збори, можливі експертизи за необхідності).

Як альтернатива ефективнішого, більш швидкого, менш затратного методу позасудового вирішення таких спорів, який дозволить двом сторонам прийти до спільного рішення та задовольнити свої інтереси